

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 5.9.2006
COM(2006) 475 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

A Földközi-tengerre vonatkozó környezetvédelmi stratégia létrehozásáról

{SEC(2006)1082}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

A Földközi-tengerre vonatkozó környezetvédelmi stratégia létrehozásáról

1. BEVEZETÉS

A Földközi-tenger a legnagyobb európai tenger, mely egyesíti a vízával határos országok népeit. Az emberek jóléte a tenger környezetének egészségétől függ. De az egyedülálló ökoszisztéma védelme érdekében tett közel 30 évnyi nemzetközi erőfeszítés ellenére az sérülékeny marad, és tovább romlik az állapota a környezetet érő terhelés növekedésével párhuzamosan. A terhelés mértékének érzékeltetésére: ha a jelenlegi tendenciák folytatódnak, a Földközi-tenger partvonalának 50%-a beépülhet 2025-re¹. A legutóbbi tanulmányok² elkezdtek számszerűsíteni a környezet romlásának költségét több ország tekintetében³. Becslések szerint a környezet romlásának költsége Egyiptomban évente 2,7-5,1 milliárd euróra (vagy a GDP 3,2-6,4%-ára), Algériában évente 1,5 milliárd euróra (vagy a GDP 3,6%-ára) és Marokkóban 1,2 milliárd euróra (vagy a GDP 3,7%-ára) tehető⁴. Ha védelmet akarunk biztosítani a régióban élő emberek egészsége valamint gazdasági és társadalmi fejlődésük számára, a tétlenség nyilvánvalóan nem alternatíva. A földközi-tengeri országoknak most kell cselekedniük környezetük megóvása és természeti erőforrásaikkal való lehető legjobb gazdálkodás érdekében.

Az elmúlt harminc évben számos régóta fennálló kezdeményezés és szervezet azonosította a problémák okait és dolgozott ki stratégiákat és cselekvéseket a megoldásukra. E stratégiákat azonban gyakran nem hajtották végre. A szűkös pénzügyi források gyakran emlegetett problémája mellett a tétlenség egyik fő oka a környezetnek tulajdonított alacsony politikai prioritás, mely többek között a fenntartható fejlődés környezeti, gazdasági és társadalmi dimenziójának elégtelen integrációjában fejeződik ki. Az átfogó környezetvédelmi irányítás hiánya és a lakosság korlátozott környezettudatossága súlyosbítja a helyzetet. Ezen felül a helyitől a nemzetközi szintig megtalálható különféle szereplők elégtelen együttműködése gyengítette a nemzetközi segítség hatékonyságát.

Mivel a földközi-tengeri környezet romlásáért nem egyetlen ország tehető felelőssé, egyedül nem is védheti meg azt egyetlen ország sem. A régió legnagyobb szereplőjeként az Európai Uniónak (EU) szerepet kell vállalnia e közös örökség védelmében, de korlátozott forrásai miatt nem léphet fel egyedül. Mivel a régió szükségletei messze meghaladják a rendelkezésre álló kapacitást és eszközöket, a Bizottságnak erőfeszítéseit és korlátozott forrásait azokra a területekre kell koncentrálnia, ahol egyértelmű hozzáadott értéket teremthet, és ezért egy realiztikus stratégiai megközelítést kell kidolgoznia a környezeti együttműködésre a Földközi-tengeren. Ha el akarjuk érni a célt, hogy tisztább és jobb állapotú legyen a Földközi-

---

¹ A sustainable future for the Mediterranean – The Blue Plan's Environment and Development outlook
² http://www.metap.org/main.php?id_menu=12

³ Algéria, Egyiptom, Jordánia, Libanon, Marokkó, Szíria és Tunézia

⁴ A környezet romlásának költségére további példát szolgáltatnak az EK erdőtüzekre vonatkozó európai információs rendszerének (EFFIS) adatai, amelyek az EU földközi-tengeri régiójában évente átlagosan 600 000 ha erdős terület elvesztését jelzik, melynek becsült költsége évente közel 2 milliárd euro.

tenger, minden egyes partnerünknek a nemzetközi szervezetekben, az adományozó közösségnek és mindenekfelett a különféle szereplőknek és országoknak a Földközi-tenger mindkét oldaláról jelentős kiegészítő és összehangolt erőfeszítéseket kell tennie. A siker végső soron a széleskörű politikai támogatáson múlik, amely a feladathoz szükséges források bevetésének egyértelmű szándékában fejeződik ki.

A Földközi-tengerrel határos országokat csoportosítani lehet az EU-val való politikai viszonyuk alapján. A jelenlegi és a potenciális EU-tagok azzal járulhatnak hozzá a legjelentősebben a Földközi-tenger védelméhez, ha környezetvédelmi politikájukat és jogszabályaikat összehangolják az EU környezetvédelmi politikáival és jogszabályaival és azokat hatékonyan alkalmazzák. Az ezekkel az országokkal kapcsolatos EU-stratégia jól meghatározott, ezért e stratégia középpontjában az európai szomszédságpolitika (ENP)⁵ által megcélzott csoportba tartozó partnerországok⁶ állnak.

2005 novemberében, a 10. évforduló alkalmából tartott euro-mediterrán csúcstalálkozón a partnerség vezetői megújították elkötelezettségüket a folyamat iránt és új irányt adtak tevékenységeiknek egy ötéves munkaprogram⁷ együttes elfogadásával. A Horizon 2020 néven ismertté vált kezdeményezés keretében a régió minden országa vállalta, hogy megnöveli erőfeszítéseit annak érdekében, hogy 2020-ra jelentősen csökkenjen a Földközi-tenger szennyezése, és ennek eléréséhez megvalósítható ütemterv kidolgozására szólítottak fel.

Az érintett szereplőkkel a Horizon 2020 kezdeményezésről folytatott széleskörű tárgyalásokat⁸ követően a Bizottság e közleményt az alábbi célokkal készítette el:

- A Horizon 2020 kezdeményezés felvázolása és a partnerekkel megtárgyalandó első javaslat megtétele a megvalósítható szennyezésmegszüntetési ütemtervre a Barcelonában vállalt politikai kötelezettség teljesítésének első lépéseként.
- Annak felvázolása, hogy a Horizon 2020 kezdeményezéssel párhuzamosan a Bizottság hogyan járulhat hozzá a Földközi-tenger védelméhez és helyreállításához a szélesebb körű együttműködés segítségével, és hogyan törekszik a Bizottság a partnerországokkal és egyéb szereplőkkel való együttműködés fejlesztésére.

A megközelítés támogatja a kidolgozás alatt álló átfogóbb uniós tengerészeti szakpolitikát⁹ (és annak környezetvédelmi pillérét, az EU tengervédelmi stratégiáját¹⁰).

---

⁵ http://ec.europa.eu/world/enp/index_en.htm

⁶ Algéria, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Líbia, Marokkó, Palesztin Hatóság, Szíria és Tunézia

⁷ "Az euro-mediterrán partnerség tizedik évfordulója: Munkaprogram – felkészülés a következő öt év kihívásaira" COM (2005) 139 végleges

⁸ Ez a „tárgyalás” többek között a 2005. december 19-én Barcelonában tartott magas szintű találkozót foglalta magában, melyen a nemzeti hatóságok, helyi és regionális közigazgatási szervek, nemzetközi szervezetek és pénzügyi intézmények, és nem kormányzati szervezetek valamint a vállalkozói közösség képviselői vettek részt és magában foglalt egy informális internetes konzultációt is a Bizottság weboldalán a http://ec.europa.eu/environment/enlarg/med/horizon_2020_en.htm címen.

⁹ „Az Európai Unió jövőbeni tengerpolitikája felé: európai elképzelések az óceánok és a tengerek jövőjéről” című 2006. június 7-i zöld könyv, COM(2006) 275 végleges

¹⁰ „Tematikus stratégia a tengeri környezet védelme és megőrzése érdekében” című 2005. október 24-i bizottsági közlemény, COM(2005)504 végleges

2. A FÖLDKÖZI-TENGERI KÖRNYEZETVÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉS CÉLJAI

Mivel a szennyezés szabadon mozog a régió keresztül, egyértelmű a kölcsönös függés a Földközi-tengert határoló országok között. A harmadik országokból származó szennyezésnek közvetlen hatása van az EU-ra, és ugyanígy az általunk okozott szennyezés is kárt okoz szomszédainknak. Hasonlóképp az olyan természeti erőforrások, mint a víz, a levegő, a talaj és a biodiverzitás komplex ökoszisztémákban és az áruk, emberek és szolgáltatások mozgásán keresztül kapcsolódnak össze; számtalan kölcsönös függőségük ezért indokolja az integrált és összehangolt fellépést. A Földközi-tengert csak koherens, működő, régiót átfogó környezetvédelmi és –helyreállítási rendszerrel lehet megóvni. A partnerországokkal folytatott környezetvédelmi együttműködés segítségével az Európai Bizottság készen áll arra, hogy erőfeszítéseket tegyen e cél eléréseért.

A Bizottság mediterrán országokkal való környezetvédelmi együttműködésének alapvető céljai a következők:

- Segítségnyújtás a partnerországoknak működőképes környezetvédelmi intézmények és egy szilárd, ténylegesen végrehajtott környezetvédelmi politika és jogszabályi keret kialakításában, amely lehetővé teszi a környezetvédelmi kérdések beépítését az ágazati politikákba.
- Az egész régióban mérhetően csökkent szennyezési szintek elérése, amely kapcsolódó egészségügyi előnyökkel jár, valamint az ellenőrizetlen tevékenységek természetes környezetünkre gyakorolt hatásainak csökkentése.
- A környezetvédelmi hatóságok felkészültségének elősegítése, annak érdekében, hogy kezelni tudják a vészhelyzeteket, illetve az eseti és a hosszú távú környezetvédelmi kérdéseket is.
- A földközi-tengeri régió szárazföldi és tengeri területei fenntarthatóbb (gazdaságilag hatékony, társadalmilag megfelelő és a környezettel összeegyeztethető) használatának az előmozdítása.
- Egy megerősített civil társadalom előmozdítása, amelyben a közvélemény hozzáfér a környezettel kapcsolatos információkhoz, részt vesz a környezetvédelmi döntéshozatali folyamatban és amely ösztönzi a környezettudatosságot.
- A partnerországok közötti regionális együttműködés ösztönzése a fenti célok támogatására.

E célok elérése nem csak önmagában a környezet védelmét szolgálja, hanem hozzájárul a hosszú távú gazdasági növekedéshez a régióban.

3. ESZKÖZÖK CÉLUNK ELÉRÉSÉHEZ

A Bizottság számára a régióval való környezetvédelmi együttműködéshez rendelkezésre álló eszközök:

3.1 Pénzügyi támogatás

Az európai szomszédsági és partnerségi eszközökből (ENPI) származhat európai közösségi támogatás az ENP partnerországok részére. Ezért minden projektnek egyértelműen

kapcsolódnia kell az európai szomszédságpolitikához (ENP), az euro-mediterrán partnerséghez (EMP) és a már elfogadott ENP cselekvési tervekhez. A környezetvédelemmel és a természeti erőforrások, többek között az energia fenntartható kezelésével foglalkozó tematikus programból is lehetséges korlátozott mértékű közösségi finanszírozás globális projektek esetében.

Az EU-s támogatási segély azonban szükségszerűen kicsi marad a régió beruházási igényeihez képest. Ezért a szennyezéscsökkentésre irányuló projektek továbbra is a nemzetközi pénzügyi intézmények (IFI) kölcsöneiből, egyéb adományozók hozzájárulásaiból, nemzeti forrásokból és egyéb pénzügyi forrásokból kapják finanszírozásuk zömét. A jövőbeli EK támogatás megkísérli maximalizálni katalitikus hatásait, a nemzetközi pénzügyi intézményekkel együtt, olyan eszközök célzott használatával, mint a technikai segítségnyújtás és adott esetben kamattámogatások, amelyek szélesebb körben teszik elérhetővé a kölcsönöket. Ezenkívül továbbra is kiemelt figyelmet kapnak a kapacitásfejlesztő intézkedésekhez nyújtott támogatások. A kutatási eredmények fokozott felhasználása hozzájárulhat a jobb költséghatékonyság eléréséhez.

3.2 A párbeszéd és a felelősség megerősítése

Az euro-mediterrán partnerség és az európai szomszédságpolitika keretében az Európai Unió politikai párbeszédet folytat partnerországaival. Az utóbbi években a párbeszéd elősegítése érdekében kifejlesztették a kétoldalú társulási megállapodások keretében folytatott albizottsági ülések egy formális struktúráját. A Bizottság gondoskodik arról, hogy ezt a struktúrát használják a környezetvédelmi kérdések jelentőségének hangsúlyozására, a környezetvédelmi minisztériumokon túl is (különösen a tervezésért és pénzügyekért felelőseknél), valamint arra, hogy ösztönözzék a környezetvédelmi szempontok integrálását minden érintett ágazati politikába, beleértve a gazdaságpolitikát is.

A földközi-tengeri harmadik országokban folytatott bizottsági tevékenységeket össze kell hangolni az európai szomszédságpolitika céljaival és a harmadik országokkal szembeni olyan jogi kötelezettségekkel, amelyek az EU joganyagából (*acquis*) erednek, ideértve az olyan nemzetközi kötelezettségvállalásokat is, mint a fenntartható fejlődésről szóló 2002-es világcsúcson elfogadott johannesburgi végrehajtási terv. Az ENP cselekvési tervek meghatározzák azokat az elsőbbséget élvező intézkedéseket, amelyekkel az EU-nak és partnerországainak foglalkozniuk kell. Ezek a tervek számos környezetvédelmi cselekvést tartalmaznak, melyek célja a környezetvédelmi irányítás erősítése, és amelyek konkrét környezeti problémákkal foglalkoznak, valamint előmozdítják a nemzetközi és regionális környezetvédelmi együttműködést. Az EU és partnerországai közös felelősei e terveknek, amelyeket az egyes országok és az EU prioritásai alapján közösen fogadtak el és hajtanak végre.

A Földközi-tenger térségében folytatott környezetvédelmi tevékenységek hozzájárulnak a „cselekvési terv a környezetért” kezdeményezés végrehajtásához, amelyet az Új Partnerség Afrika Fejlesztéséért (NEPAD) és az Afrikai Unió (AU) dolgozott ki, akikkel az EU folyamatos párbeszédet folytat az utóbbi néhány évben.

A nem kormányzati szervezetek kulcsszereplők a környezetvédelmi politika kialakításában és végrehajtásában, gyakran fellépnek olyankor, ha a kormányzati szervek nem akarnak vagy nem tudnak beavatkozni. A régióban azonban gyenge a jelenlétük és szükség van a nem kormányzati szervezetek fejlesztésére, hogy részt vehessenek a politikai párbeszédben. A Bizottság támogatni fogja a nem kormányzati szervezetek regionális hálózatának és

kapcsolatainak kialakítását és működtetését, hogy egy koherens regionális megközelítés kialakításával és a helyes gyakorlatok továbbadásával megerősödjön a civil társadalom. Ösztönözni fogja a nem kormányzati szervezetek nemzeti platformjait is, a meglévő kutatási eredmények hatékonyabb felhasználása és a jövőbeli tudományos együttműködés prioritásainak meghatározása tekintetében is.

A Bizottság továbbra is a nyitottságra és az átláthatóságra fekteti a legnagyobb hangsúlyt, biztosítva, hogy tevékenységei ne csak a nemzeti szintű érintettekkel való kapcsolatokra korlátozódjanak, hanem kiterjedjenek minden érdekelt fél – mint például a helyi és regionális hatóságok, a civil társadalom képviselői és az üzleti szféra - bevonására a környezetvédelmi politika kialakításába és végrehajtásába.

3.3 A koordinációt erősítő mechanizmusok

A Bizottság szorosan együttműködik különböző partnereivel annak biztosítására, hogy tevékenységei az egyértelműen hozzáadott értéket teremtő területeket célozzák meg.

A Földközi-tenger térségében jelenleg számos szervezet tevékenykedik környezetvédelmi területen, különösen a barcelonai egyezményhez¹¹ kapcsolódók, amelynek a Közösség is szerződő fele, és amely sarokköve a régió együttműködési erőfeszítéseinek.

A 2005-ben aláírt együttes mediterrán cselekvési terv¹²/Európai Bizottság munkaprogramja nagyobb koherenciát biztosít a két szervezet tevékenységei között számos elsőbbséget élvező területen, többek között:

- Az európai tengervédelmi stratégia végrehajtása.
- A tengerparti övezet integrált kezeléséről (ICZM) szóló európai stratégia végrehajtása és a barcelonai egyezmény keretében egy ICZM jegyzőkönyv folyamatban lévő kidolgozási munkálataival való összhang biztosítása.
- A szennyezésmegelőzéssel és a biodiverzitás védelmével kapcsolatos célok teljesítése.

Tovább folytatódik az együttműködés a Világbankkal és az Európai Beruházási Bankkal a mediterrán európai technikai segítségnyújtási program (METAP) keretében. A nemzetközi pénzügyi intézményekkel kötött egyetértési megállapodások teljes mértékű kiaknázására is sor kerül a földközi-tengeri környezetvédelmi cselekvések jobb koordinációjának biztosítása érdekében. Ezen kívül lépéseket tesznek a Globális Környezetvédelmi Alap (GEF) stratégiai beruházási alapjával való kapcsolat megerősítése érdekében is.

A fenti szereplőkkel és a különféle kétoldalú adományozókkal erősebb kapcsolatot a később ismertetett Horizon 2020 irányítócsoport kialakításával lehet fejleszteni.

A hetedik kutatási és technológiai keretprogram (FP7) keretében és az EU külső eszközei keretében javasolt cselekvések közötti jobb koordináció megvalósul, ideértve a

---

¹¹ A Földközi-tenger tengeri környezetének és partvidékének szennyezés elleni védelméről szóló egyezmény

¹² A barcelonai egyezmény titkársága

kapacitásfejlesztés és a kutatási infrastruktúra szükségességét, és a kutatási eredmények felhasználását.

3.4 Az EU tapasztalatainak továbbadása, adaptálása és alkalmazása

Az EU nagy tapasztalattal rendelkezik a földközi-tengeri térség környezeti problémáinak kezelésében, ideértve a fenntartható termelési és fogyasztási minták, valamint a környezeti szempontok más ágazatokba való beépítésének ösztönzését. Az EU megoszthatja az Európa különböző részein sikeres megközelítéseket a földközi-tengeri országokkal, azok társadalmi-gazdasági körülményeihez igazítva.

A TAIEX¹³-eszköz már nyitva áll az ENP-országok előtt is. Ezért a délkelet-európai tagjelölt és egyéb országokban a kapacitásfejlesztést támogató munkán kívül ez az eszköz lehetővé teszi az uniós környezetvédelmi tapasztalat és know-how célzott átadását a partnerországok igényei szerint, olyan tevékenységek segítségével, mint szemináriumok, az országokba tett tanulmányutak és szakértői látogatások. Ez az eszköz különösen hasznos lesz az uniós tagállamok tapasztalatainak átadásában és a régióhoz való hozzáigazításában, így támogatva az ENP cselekvési tervekben foglalt kötelezettségek végrehajtását.

A LIFE program és a rövid és hosszú távú cselekvési program (SMAP) sikeresen támogatott számos környezetvédelmi projektet, és a régió fontos kérdéseivel kapcsolatos tapasztalatszerzésre adott alkalmat mind a partnerországokban, mind pedig az EU-ban. Ez a tapasztalat hozzáférhető lesz a partnerországok és az érdekelt felek számára is.

A kutatás területén a földközi-tengeri térség számára különös fontossággal bír számos folyamatban lévő vagy nemrégiben befejeződött, az ötödik és a hatodik kutatási keretprogramhoz tartozó projekt. Példaként említhetők az EU vízellátási kezdeményezésének mediterrán eleme keretében vízügyi kérdésekkel foglalkozó, valamint a véletlen tengerszennyezésre, a tengeri és parti kutatásra és az éghajlatváltozás hatásaira kiterjedő projektek. A vonatkozó projektek eredményei rendszerint szabadon hozzáférhetőek és a Bizottság megosztja ezeket a partnerországokkal, a meglévő információterjesztő hálózatok és lehetőségek használatával, az internetet is beleértve.

A Bizottság felismerte a Földközi-tenger térségében a fenntartható idegenforgalom előmozdítása által jelentett kihívást¹⁴, és felállított egy fenntartható idegenforgalommal foglalkozó szakértői csoportot (TSG), az ágazati szövetségek, a szakszervezetek/civil társadalom, az úticélok valamint a tagállamok közigazgatásai és nemzetközi szervezetek képviselőinek a bevonásával. A TSG várhatóan egy javaslat- és ajánlás-csomagot ad ki 2006 végére és a lényeges elemeket megosztják a partnerekkel.

Tapasztalatcserére kerül sor a Balti-tengerrel, a Fekete-tengerrel és a Földközi-tengerrel foglalkozó egyezmények közt.

4. HORIZON 2020

A 10. évforduló alkalmából tartott euro-mediterrán csúcstalálkozó politikai mandátumot adott a Földközi-tenger szennyezését csökkentő kezdeményezés kidolgozására.

---

¹³ Technikai segítségnyújtás és információcsere eszköze

¹⁴ COM(2003) 716 „Az Európai idegenforgalom fenntarthatósága érdekében követendő alapvető irányok”

A Bizottság a rendelkezésére álló eszközökkel beazonosította a területeket, amelyeken egyértelmű hozzáadott értéket tud teremteni, hozzájárulva a korábban felvázolt környezetvédelmi együttműködés céljainak eléréséhez.

Erősíteni kell a különböző szereplők közti koordinációt a pénzügyi és technikai segítségnyújtást is magukban foglaló, megvalósított környezetvédelmi tevékenységek hatékonyságának és eredményességének fokozása érdekében. A Bizottság helyzetéből adódóan kiválóan alkalmas az ezzel kapcsolatos vezető szerep betöltésére.

Ezért a Bizottság felkínálja a Horizon 2020 kezdeményezését a barcelonai csúcs nyomon követéseként, valamint egy javaslatot a kért *megvalósítható ütemtervről*, mely e közlemény mellékletében található. E javaslat a partnerszágokkal folytatott további tárgyalások alapjául szolgál, elfogadására az euro-mediterrán környezetvédelmi miniszterek 2006 novemberében Kairóban tartandó harmadik ülésén kerülhet sor.

A Horizon 2020 a meglévő intézményekre és eredményekre épít, hiánypótló kezdeményezések bevezetésével azokon a területeken, ahol hozzáadott értéket teremthet. A meglévő és a kialakulóban lévő környezetvédelmi politikai eszközök keretében működik majd, és támogatja a barcelonai egyezmény keretében vállalt szennyezéscsökkentési kötelezettségek végrehajtását. A különböző partnerekkel folytatott tárgyalásaink eredményei alapján a Horizon 2020 tevékenységeket a következő négy elem köré javasolt csoportosítani:

- Szennyezéscsökkentő projektek

A kedvezményezett országokkal, az érintett nemzetközi pénzügyi intézményekkel, a mediterrán cselekvési tervvel és egyéb érdekelt felekkel együttműködve projektek sorának kidolgozása történik meg, amelyek elsősorban a 10. évforduló alkalmából tartott euro-mediterrán csúcson meghatározott elsőbbséget élvező ágazatokra terjednek ki, ezek a települési hulladék, a városi szennyvíz és az ipari kibocsátások.

- Kapacitásfejlesztő intézkedések

A folyamatban lévő cselekvésekre és kezdeményezésekre építve további intézkedésekre kerül sor a Földközi-tenger fenntartható környezetvédelméhez szükséges feltételek létrehozása érdekében, ideértve a jogszabályok és intézmények kialakítását és a helyi hatóságok és a civil társadalom támogatását. Különleges figyelmet kap a kapacitásfejlesztés helyi szinten. Ezek a cselekvések a szennyezéscsökkentési elem három elsőbbséget élvező ágazatán túlnyúlnak.

- Kutatás

Folytatódnak a Horizon 2020 céljait támogató tudományos ismeretek megteremtésére, megosztására és kommunikációjára tett erőfeszítések. A tevékenységekhez tartozik majd a legújabb kutatások és LIFE programok keretében felhalmozott vonatkozó ismeretek terjesztése, tudományos együttműködés a majdani hetedik kutatási keretprogram keretében, a Bizottság Közös Kutatóközpontjának (KKK) közvetlen cselekvései valamint nemzetközi cselekvések a munkaerő-potenciál területén.

- Nyomonkövetés, irányítás és felülvizsgálat

Az Európai Környezetvédelmi Ügynökség az Európai Bizottság statisztikai hivatalával (EUROSTAT), a barcelonai egyezmény keretében a földközi-tengeri tengerszennyezési és kutatási programmal (MEDPOL), az euro-mediterrán vízinformációs rendszerrel (EMWIS), az Európai Bizottsággal és egyéb érintett szervezetekkel együttműködve kidolgoz egy teljesítménymutatót (scorecard) a földközi-tengeri szennyezési szintekben elért haladás mérésére, kihasználva az európai szinten folyó munkát.

Egy széles körű tagsággal rendelkező konzultatív irányítóbizottság felügyeli a kezdeményezés mind a négy pillérjének végrehajtását.

5. SZÉLESEBB KÖRŰ EGYÜTTMŰKÖDÉS A HORIZON 2020 KERETÉN KÍVÜL

Míg a Horizon 2020 a Földközi-tenger szennyezéséhez kapcsolódó kulcsfontosságú kérdésekkel foglalkozik, önmagában a Horizon 2020 nem tudja teljes mértékben elérni a 2. szakaszban bemutatott célokat. Ezért ezzel párhuzamosan további cselekvéseket és kezdeményezéseket kell folytatni.

Összhangban az európai szomszédságpolitikával és cselekvési terveivel, valamint az euro-mediterrán partnerséggel, a Bizottság és a földközi-tengeri partnerei közti környezetvédelmi együttműködés a következő, a Horizon 2020 keretén túlnyúló témákkal foglalkozik az elkövetkező években:

- Az ENP cselekvési tervek teljes mértékű végrehajtása (környezetvédelmi irányítás ösztönzése, nemzetközi és regionális együttműködés erősítése, a környezetvédelmi és egészségügyi szempontok beépítése a különböző ágazati politikákba, valamint konkrét környezeti és egészségügyi problémák kezelése, úgy mint sivatagosodás, a víz és a levegő minősége, idegenforgalom stb.)
- A környezetvédelmi szempontok további integrálása az érintett gazdasági ágazatokba, különös figyelemmel azokra a gazdasági ágazatokra, melyek a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés szempontjából nagy potenciállal rendelkeznek.
- A globális környezeti veszélyek, mint az éghajlatváltozás és a biodiverzitás csökkenése, amelyekre a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásra irányuló tematikus programot¹⁵ javasoló nemrégii közlemény is rámutatott. Hasonlóképp a Bizottság továbbra is támogatja az EU vízellátási kezdeményezésének mediterrán elemét, beleértve a kutatási elemét is, az ezredfordulós fejlesztési célok eredményeihez való uniós hozzájárulás részeként, melyek szélesebb körűek a Horizon 2020 céljainál.
- Továbbra is figyelmet kapnak az egyéb regionális, elsőbbséget élvező témák, mint például a környezeti és egészségügyi veszélyek és balesetek, a talajromlás és az ICZM.
- A környezeti hatásvizsgálat és a stratégiai környezeti vizsgálat alkalmazásának szisztematikus ösztönzése a régióban.

---

¹⁵ Külső fellépés: A környezetvédelemre, illetve a természetes erőforrásokkal és energiaforrásokkal való fenntartható gazdálkodásra irányuló tematikus program – COM(2006) 20.

- Vonatkozó mutatók kialakításának elősegítése és fenntartása a meglévő regionális statisztikai együttműködési mechanizmusok segítségével (pl. MEDSTAT Environment).
- Az erdőtüzekre vonatkozó európai információs rendszer kiterjesztése a Földközi-tenger teljes medencéjére, a FAO Silva Mediterranean-nal együttműködve.
- Az EU tagállamok ösztönzése a szomszédos országokkal való együttműködésre az uniós környezetvédelmi jogszabályok azon részének végrehajtása érdekében, amely a harmadik országokkal való együttműködést érinti. Példaként a javasolt tengervédelmi stratégiáról szóló irányelv¹⁶ szolgál, amelynek hatálya kiterjedtebb, mint a Horizon 2020 kezdeményezés konkrét célja, és amely meríthet a már létező és a folyamatban lévő kutatásokból.
- Tovább folytatódik a környezetvédelmi megfontolások más ágazatokba való integrálását előmozdító együttműködés. A Bizottság befejezi kereskedelmi fenntarthatósági hatásvizsgálatát az euro-mediterrán szabadkereskedelmi terület (EMFTA) vonatkozásában. A következtetéseket és az ajánlásokat beépítik a partnerországokkal folytatott kereskedelmi tárgyalásokba.
- Igény szerint tovább folyik a munka olyan felmerülő fontos kérdések kapcsán, mint az aszály, a vízkészletek szűkössége és az áradások.
- Az EU és a földközi-tengeri partnerországok közötti kétoldalú társulási megállapodásokban a környezetvédelmi együttműködés egyéb területei is szerepelnek.
- A vészhelyzetek – például a régiót érintő környezeti balesetek – esetére való felkészültség elősegítésére irányuló cselekvések.

6. KÖVETKEZTETÉS

A Földközi-tengert csak akkor lehet megfelelően megóvni, ha az összes vele határos ország felvállalja a felelősséget, hogy megóvja és a lehetséges mértékig helyreállítja ökoszisztémáit. A környezetvédelmi igények számos földközi-tengeri ország e célra rendelkezésre álló eszközeit meghaladják. Ugyanígy önmagában az adományozó támogatás sem biztosít fenntartható jövőt. A Földközi-tenger megtisztításának célja elérhetetlennek tűnik óriási pénzügyi vonzata miatt, de a leginkább szennyező ágazatok legrosszabb helyszíneire koncentrálna és az erőforrásokat együttműködéssel koordinálva lehetséges javítani a helyzetet. A korlátozott erőforrások miatt rendkívül fontos, hogy az Európai Bizottság és az adományozó közösség egyéb tagjai összehangolják erőfeszítéseiket, annak biztosítása érdekében, hogy a nyújtott támogatás megfelelően célzott legyen és azt hatékonyan használják fel az erőfeszítések megkétszerezése nélkül.

Az ebben a dokumentumban felvázolt stratégia alapján az Európai Bizottság törekszik arra, hogy az EK-együttműködés hatékonyságát maximalizálja, nem csak saját, hanem partnerei prioritásainak támogatása érdekében is. A Bizottság felhasználja az európai szomszédságpolitikát és az euro-mediterrán partnerséget arra, hogy az egész régióban kiemelje a környezetvédelmi prioritás fontosságát. Különös figyelmet kap a partnerek

---

¹⁶ A tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló irányelvjavaslat (A tengervédelmi stratégiáról szóló irányelv) COM(2005) 505

ösztönzése az általuk vállalt környezetvédelmi intézkedések végrehajtására, ezzel biztosítva azt, hogy a stratégiai tervek a helyszínen cselekvésekké váljanak. A Bizottság azokkal a partnerországokkal veszi fel először a kapcsolatot, amelyek a leginkább készek arra, hogy környezetvédelmi kérdésekben együttműködjenek az EU-val. A Bizottság nem vállalhatja át a partnerei környezetvédelmi felelősségét, de segítheti őket feladataik elvégzésében. Csak együttműködve remélhetjük, hogy megvédjük közös földközi-tengeri örökségünket.